

Vergaderjaar 2021–2022

19 637

Vreemdelingenbeleid

36 045

Situatie in de Oekraïne

Nr. 2905

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 juni 2022

Inleiding

Door de voortdurende oorlog in Oekraïne zijn inmiddels meer dan 8 miljoen mensen hun land ontvlucht. De buurlanden vangen de meesten van hen op, maar sommigen van hen reizen verder door binnen de Europese Unie, onder meer naar Nederland.

Momenteel zijn er 66.640 ontheemde Oekraïners ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP). De instroom blijft stabiel op zo'n 1500 Oekraïners per week. Op dit moment verblijven 45.788 Oekraïners in de noodopvang en 498 in de crisishulpopvang.¹ Dit leidt tot een bezettingsgraad van 90% in de noodopvang.

Ondanks de inspanningen van gemeenten en veiligheidsregio's constateer ik dat sinds enkele weken het aantal ontheemden uit Oekraïne in Nederland sneller stijgt dan het aantal beschikbare opvangplekken bij gemeenten. Dit betekent dat, indien deze trend doorzet, het bezettingspercentage binnen afzienbare tijd op 100% zal liggen en het moment waarop er niet voldoende beschikbare opvangplekken zijn voor ontheemden uit Oekraïne in beeld komt. De situatie blijft urgent en alles is er op gericht om, in gezamenlijke inspanning van Rijk, gemeenten en veiligheidsregio's, te voorzien in aanvullende opvangplekken.

Er zitten ook ontheemden uit Oekraïne bij vrienden, familie en particulieren thuis. Ik ben iedereen die hulp biedt daar zeer erkentelijk voor. RefugeeHomeNL spant zich in om particuliere opvang op een veilige en gecoördineerde manier te organiseren en is bezig met het opschalen van hun dienstverlening. Hierdoor kunnen er binnenkort meer en sneller

¹ De meest recente cijfers vindt u op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne/cijfers-opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne-in-nederland.

onthemden via RefugeeHomeNL bij particulieren thuis worden opgevangen.

Gezien de acute situatie in de reguliere asielopvang heeft het kabinet op 17 juni jl. de nationale crisisstructuur geactiveerd om de doorstroom in de migratieketen te versnellen.² Wij zijn ons ervan bewust dat de inzet hieromtrent een omvangrijke opgave bovenop bestaande opgaven van uitvoeringsdiensten en medeoverheden zoals de opvang van Oekraïense ontheemden en andere eerdere crises betekent.

In deze brief informeer ik uw Kamer over de laatste stand van zaken met betrekking tot het besluit dat werkende ontheemden geen zorgverzekering hoeven af te sluiten, de medische evacuatie Oekraïense patiënten met een urgente medische zorgvraag, de aanspraak van Oekraïense ontheemden op toeslagen en het bekostigingsbesluit opvang ontheemden Oekraïne (SPUK).

Tevens informeer ik uw Kamer middels deze brief over de uitvoering van de motie van het lid Kuik c.s.³ over de coördinatie tussen departementen met het oog op afstemming van de opvang en landelijke regie.

Gezien de onderwerpen stuur ik deze brief mede namens de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Besluit dat werkende ontheemden geen zorgverzekering hoeven af te sluiten

De Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (2001/55 EG) geeft ontheemden uit Oekraïne onder meer recht op medische zorg. In de verzamelbrief over de opvang van ontheemden uit Oekraïne⁴ bent u geïnformeerd over het besluit dat de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid de verantwoordelijkheid draagt voor de organisatie van de beschikbaarheid van zorg, analoog aan diens verantwoordelijkheid voor asielzoekers, met als de doel de organisatie van medische zorg en Wlz-verblijfszorg goed te organiseren. Om hieraan invulling te geven heeft het Ministerie van Justitie en Veiligheid met ondersteuning van het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport gewerkt aan een Regeling Medische Zorg voor Ontheemden uit Oekraïne (RMO). Het uitgangspunt hierbij is geweest het zoveel mogelijk kopiëren van bestaande systemen, contracten, en de aanspraken, zoals deze ook is opgenomen in de regeling medische zorg asielzoekers (RMA). Vanaf 1 juli aanstaande komt medische zorg voor ontheemden uit Oekraïne met burgerservicenummer ten laste van de RMO. Vanaf 1 augustus aanstaande kunnen declaraties voor geleverde zorg verwerkt worden. Voor ontheemden zonder burgerservicenummer blijft de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg voor onverzekerden (SOV) beschikbaar.

Het kabinet heeft besloten dat ook ontheemden die werken, en daarom een verzekeringsplicht hebben, onder de RMO vallen. In het verlengde van dit besluit is ook besloten dat de handhaving van de verzekeringsplicht voor ontheemden die werken in de periode 1 augustus 2022 tot 1 maart 2023 wordt opgeschort. Dit besluit volgt op de signalen van zorgverzekeraars, het CAK en andere partijen, dat ontheemden uit Oekraïne veelal werken op basis van kortlopende contracten en daardoor een wisselende verzekeringsplicht hebben. Zorgverzekeraars verwachten veel verrekeringen van declaraties tussen de RMO en de zorgverzekeringen. Ook worden betalingsproblemen verwacht en onverzekerdheid (hiervoor

² Kamerstuk 19 637, nr. 2906.

³ Kamerstuk 19 637, nr. 2874.

⁴ Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2857.

kunnen boetes worden opgelegd). Om de overgangssituatie naar de RMO zo soepel mogelijk te laten verlopen is er voor gekozen om de zorgverzekeringen van ontheemden actief te beëindigen per 1 augustus. Zij vallen dan onder de RMO. Ontheemden ontvangen een brief met daarin een toelichting en de optie om de zorgverzekering te behouden. Hoewel dit een onaantrekkelijke keuze is blijft deze keuze voor de ontheemde bestaan.

Dit besluit wordt eind 2022 heroverwogen met het oog op een mogelijke verlenging van de toepassing van de EU Beschermingsrichtlijn. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zal hiervoor in samenwerking met het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de arbeidsduur van ontheemden monitoren en nagaan of er aanleiding is om deze uitzonderingspositie (eerder) te beëindigen. Tot en met 17 juni 2022 heeft het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) 16.835 meldingen ontvangen van Oekraïense ontheemden die aan het werk zijn gegaan. Met het niet-handhaven van de verzekeringsplicht zal naar verwachting tien procent van de kosten medische zorg ten laste komen van de RMO. Bij het bepalen van de raming voor de RMO, waarover uw Kamer binnenkort geïnformeerd wordt, zal hiermee rekening worden gehouden.

Het besluit dat werkende ontheemden geen zorgverzekering af hoeven sluiten heeft ook gevolgen voor de aanspraak op zorgtoeslag. Via de Kamerbrief van 15 juni 2022 bent u erover geïnformeerd dat werkende ontheemden uit Oekraïne hier aanspraak op maken.⁵ Voor de zorgtoeslag geldt als – reguliere – voorwaarde dat een zorgverzekering is afgesloten. Enkele honderden ontheemden uit Oekraïne hebben dit gedaan en ontvangen dan ook zorgtoeslag. Als de ontheemde kiest voor de RMO worden zij door hun zorgverzekeraar naar verwachting in de tweede helft van juli uitgeschreven van de verzekering. De zorgtoeslag voor de maand augustus is dan mogelijk reeds uitgekeerd. Het kabinet heeft besloten om deze zorgtoeslag niet terug te vorderen. Deze specifieke kosten worden gedekt uit de VWS begroting.

Medische evacuaties Oekraïense patiënten met een urgente medische zorgvraag

Op 30 maart jl. heeft de MCCb besloten om, in eerste instantie voor drie maanden, de medische evacuatie van Oekraïense patiënten met een urgente medische zorgvraag mogelijk te maken. In verband met het in zicht komen van het eind van deze termijn heeft de MCMenS besloten deze maatregel te verlengen tot eind 2022. Hierdoor kunnen ook in de resterende maanden van dit jaar medische evacuaties plaatsvinden van Oekraïense patiënten. Hiervoor is geen additioneel budget nodig bovenop wat eerder is gecommuniceerd naar de Kamer gezien het evacueren nog op gang moet komen.

Aanspraak van Oekraïense ontheemden op toeslagen

Oekraïense vluchtelingen die in Nederland aan het werk gaan en gebruik maken van kinderopvang, kunnen nu kinderopvangtoeslag aanvragen. Ook maakt het kabinet het mogelijk dat Oekraïense vluchtelingen huurtoeslag kunnen krijgen. Om dit mogelijk te maken, bereidt het kabinet een wetswijziging voor. Voor beide toeslagen geldt dat de aanvragers wel moeten voldoen aan de reguliere voorwaarden. Bijvoorbeeld dat ze werken of een opleiding volgen (kinderopvangtoeslag) of een woning

⁵ Kamerstukken 36 045 en 26 448, nr. 95.

huren (huurtoeslag). Via de Kamerbrief van 15 juni 2022 bent u hierover geïnformeerd.⁶

Bekostigingsbesluit opvang ontheemden Oekraïne (SPUK)

Het kabinet heeft in het Veiligheidsberaad de opdracht gegeven aan de voorzitters van de veiligheidsregio's om samen met gemeenten opvanglocaties te realiseren en te exploiteren. In de brief aan de Tweede Kamer van 8 maart 2022⁷ heeft het kabinet toegezegd dat de kosten die worden gemaakt vanwege de realisatie en exploitatie van deze opvang van rijkswege worden vergoed. Er is eerder een specifieke uitkering voor gemeenten in het leven geroepen voor compensatie van kosten voor het realiseren van noodopvangplekken. De veiligheidsregio's, gemeenten en de GGD-en/GHOR verzorgen de coördinatie en eerste acute opvang van ontheemden uit Oekraïne. Het kabinet compenseert de kosten die met deze taken samenhangen via een bekostigingsbesluit, dat in besluitvorming is gebracht.

Uitvoering motie Kuik c.s. (Kamerstuk 19 637, nr. 2874)

Hierbij informeer ik uw Kamer over de uitvoering van de motie van het lid Kuik c.s., voorgesteld op 21 april 2022, aangenomen op 10 mei 2022, waarin de regering wordt verzocht te zorgen voor coördinatie tussen departementen, zodat op efficiënte en doelmatige wijze opvang kan worden afgestemd en landelijke regie wordt gevoerd op het koppelen van gemeenten en hulporganisaties die particuliere initiatieven screenen.⁸ In de verzamelkamerbrief over de opvang van ontheemden uit Oekraïne bent u geïnformeerd over de oprichting van het Programma Directoraat-Generaal Oekraïne (DG OEK).⁹ Het programma Directoraat-Generaal heeft als opdracht de interdepartementale coördinerende en integrale beleidsfunctie te realiseren met betrekking tot de opvang van ontheemden uit Oekraïne.

De onlangs opgerichte Nationale Opvang Organisatie (NOO) ondersteunt gemeenten in het realiseren van voldoende opvanglocaties en benodigde basisvoorzieningen en-functies, zoals onderwijs, gezondheidszorg en maatschappelijke hulp. Om knelpunten en hulpvragen tijdig te kunnen signaleren en op te pakken vindt continue afstemming plaats met alle betrokken partijen, van gemeenten en veiligheidsregio's tot hulporganisaties zoals het Rode Kruis en Vluchtelingenwerk.

Naast de gemeentelijke opvang worden ontheemden uit Oekraïne opgevangen door vrienden, familie of via andere particuliere initiatieven. Dergelijke initiatieven tonen de solidariteit van veel Nederlanders, maar brengen ook risico's met zich mee. Door het versnipperde aanbod van opvang, vindt een groot deel van de opvang buiten het zicht van mijn departement plaats. Ontheemden kunnen hierdoor buiten beeld raken van de overheid. Een belangrijk risico dat kwetsbare ontheemden hierdoor lopen, is dat zij eerder slachtoffer kunnen worden van mensenhandel en bijpassende verschillende vormen van uitbuiting (seksuele uitbuiting, arbeidsuitbuiting, gedwongen criminaliteit).

Wij proberen slachtofferschap van uitbuiting ten alle tijden te voorkomen, door gasthuishoudens, ontheemden en gemeenten zo goed mogelijk te informeren en te ondersteunen. Zo is er een handreiking voor particuliere

⁶ Kamerstukken 36 045 en 26 448, nr. 95.

⁷ Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2829.

⁸ Kamerstuk 19 637, nr. 2874.

⁹ Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2887.

opvang, die continu wordt aangevuld en kunnen gemeenten en hulporganisaties de particuliere opvang ook ondersteunen. Ontheemden worden onder andere over risico's op uitbuiting geïnformeerd via informatiebrochures die via verschillende overlegstructuren en ketenpartners zoals Veilig Thuis en de VNG worden gedeeld. Ook tijdens reizen met de trein en bij aankomst in Nederland wordt men geïnformeerd door bijvoorbeeld medewerkers van het Rode Kruis met een flyer van het landelijk Coördinatiecentrum tegen Mensenhandel (CoMensha) in het Oekraïens. Tevens heeft Vluchtelingenwerk in samenwerking met SparkOptimus, NAVARA en vele andere maatschappelijke partners het platform www.refugeehelp.nl opgezet. Op dit platform voor en door ontheemden uit Oekraïne komt (hulp)vraag en aanbod bij elkaar. Daarnaast is er een consortium van het Rode Kruis, Vluchtelingenwerk, Leger des Heils en TakecareBNB, genaamd RefugeeHomeNL, dat door het ministerie financieel ondersteund wordt om particuliere opvang zo veilig en zorgvuldig mogelijk te faciliteren en te coördineren. RefugeeHomeNL informeert, screent, koppelt en begeleidt gasthuishoudens en ontheemden.

Het kabinet is tot slot in voortdurend overleg met overheidspartijen en NGO's binnen het mensenhandel domein. Het Expertisecentrum Mensensmokkel en Mensenhandel (EMM) stelt een terugkerend nationaal (met aandacht voor de Europese situatie) Strategisch Intelligence Beeld op als het gaat om mensenhandel en mensensmokkel omtrent ontheemden vanuit Oekraïne.¹⁰ Uit dit beeld blijkt dat er op dit moment enkele tientallen incidenten geregistreerd zijn waarbij sprake is van verdachte gedragingen. Deze registraties hebben onder meer betrekking op aangetroffen Oekraïense sekswerkers en personen die ontheemden uit Oekraïne benaderen op stations, in opvangcentra of op sociale media. Dit heeft vooralsnog tot één opsporingsonderzoek naar seksuele uitbuiting geleid. Daarnaast is er een aantal van die concrete meldingen bij CoMensha binnengekomen van ontheemden uit Oekraïne die mogelijk slachtoffer zijn geworden van mensenhandel. CoMensha biedt de nodige ondersteuning aan deze personen.

Budgettaire tabel

In onderstaande budgettaire tabel zijn enkel maatregelen opgenomen waar reeds door het kabinet toe besloten is, inclusief een raming van het budgettaire beslag. Dit betekent dat ook maatregelen die reeds in eerdere brieven aan uw Kamer zijn gecommuniceerd in deze tabel zijn opgenomen. Er zijn andere maatregelen in voorbereiding dan wel besluitvorming.

Maatregel	Budgettair beslag (mln. euro's)	Departement
Gemeentelijke en particuliere opvang (GOO en POO)	1195	JenV
Gereedmaken Rijksvastgoed voor opvang	64	JenV
Uitvoeringskosten Rijksvastgoedbedrijf opvang	1,2	BZK
Verkenning tijdelijke uitvoeringsorganisatie	2	BZK
Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden	23	VWS
Tolken	1,6	JenV
Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS)	1,8	VWS
Zorgkosten medische evacuees	24	VWS
Transportkosten medische evacuees	8	VWS
Extra ondersteuning LOWAN en uitvoering	0,6	OCW

¹⁰ Het EMM is een samenwerking tussen de Politie, de Koninklijke Marechaussee, de Nederlandse Arbeidsinspectie, de Immigratie- en Naturalisatiedienst en het Openbaar Ministerie.

Maatregel	Budgettaire beslag (mln. euro's)	Departement
Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten	2,5	OCW
Nieuwkomersonderwijs	79,3	OCW
Ambulante begeleiding	3	OCW
Leerlingenvervoer	9,2	OCW
Gelijkstelling voorzieningenniveau ontheemden aan asielzoekers	3,2	JenV
Tijdelijke onderwijshuisvesting	136,3	OCW
Veiligheidsregio's en GGDen	119	JenV
Oprichting DG OEK en NOO	6,9	JenV
Subsidies NGO's tbv inzet Oekraïne	34	JenV
Convertibiliteit Oekraïense hryvnia	0,45	Fin
Rijkdienst voor Identiteitsgegevens BRP	0,54	BZK
Meerkostenregeling gemeentelijke zorg	20,5	VWS
Realisatie van extra woningen	100	BZK
Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting	12	BZK
Toelatingsexamens	0,315	OCW
Kinderopvangtoeslag	27,6	SZW

Toelichting Gemeentelijke en particuliere opvang

Deze maatregel betreft de compensatie voor gemeenten voor de realisatie van noodopvangplekken en verstrekkingen aan ontheemden. Dit bedrag is geraamd voor zes maanden, gezien de regeling voorzien wordt voor drie maanden met eventueel verlenging met drie maanden en uitgaande van 75.000 ontheemden. Met deze middelen betalen gemeenten ook de huur voor het Rijksvastgoed uit (zie post hieronder). Gemeenten mogen opvanglocaties tot twaalf maanden vastleggen, de kostenraming hiervoor wordt meegenomen bij de uitwerking van bovenstaande regeling. De raming van andere kosten in deze tabel is nog gebaseerd op 50.000 ontheemden. U wordt in een komende kamerbrief geïnformeerd over de budgettaire effecten van een instroom van meer dan 50.000 ontheemden op deze andere kosten.

Toelichting gereedmaken Rijksvastgoed voor opvang

Het Rijksvastgoedbedrijf (RvB) zal in overleg met gemeenten bestaand Rijksvastgoed beschikbaar stellen voor de tijdelijke noodopvang van ontheemden uit Oekraïne. Om hen een waardig onderkomen en noodzakelijke voorzieningen te bieden, moeten aanpassingen worden gedaan aan de gebouwen.

Uitvoeringskosten Rijksvastgoedbedrijf opvang

Om de extra werkzaamheden van het RvB mogelijk te maken zijn middelen nodig ten bate van projectleiding en juridische/contractuele werkzaamheden.

Verkenning tijdelijke uitvoeringsorganisatie

Dit betreft een verkenning naar een tijdelijke uitvoeringsorganisatie die kan ondersteunen in het realiseren van tijdige en goede huisvesting voor ontheemden. De bijbehorende kosten worden gedekt binnen de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De uitkomsten van deze verkenning worden politiek gewogen alvorens verdergaande stappen richting vormgeving van de tijdelijke organisatie worden ondernomen.

Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden (SOV)

Ontheemden uit Oekraïne die naar Nederland komen zijn momenteel onverzekerd voor medisch noodzakelijke zorg. Voor onverzekerden bestaat de SOV-regeling, op basis waarvan aanbieders gecompenseerd worden voor medisch noodzakelijke zorg die zij aan hen verlenen. Het kabinet heeft besloten de uitgaven in de SOV voor ontheemden uit Oekraïne generaal te compenseren t/m het tweede kwartaal van 2022 en raamt het budgettaire beslag hiervan op 23 miljoen euro.

Tolken

De wet verplicht zorgverleners om begrijpelijk te communiceren met patiënten. Dat betekent dat bij een taalbarrière een professionele talentolk moet worden ingezet. Omdat de ontheemden uit Oekraïne niet onder het COA vallen, waar talentolken voor asielzoekers beschikbaar worden gesteld, wordt gebruikt gemaakt van het inkoopcontract van het Ministerie van Justitie en Veiligheid om 1,6 miljoen euro hiervoor beschikbaar te stellen.

Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS)

De Europese Commissie heeft haar lidstaten gevraagd te inventariseren hoeveel capaciteit er in de lidstaat beschikbaar is om medische evacuatie van Oekraïense patiënten uit EU-buurlanden uit te voeren en de betreffende patiënten op te vangen en zorg en ondersteuning te bieden. De coördinatie en organisatie hiervan wordt aan Nederlandse zijde uitgevoerd door het LCPS, onderdeel van het Landelijk Netwerk Acute Zorg (LNAZ). Het gaat om een bedrag van 1,8 miljoen euro voor zes maanden.

Zorgkosten medisch evacuees

Nederland kan in 2022 maximaal 400 patiënten in totaal opvangen en raamt het budgettaire beslag van de zorgkosten voor medische evacuees op 24 miljoen euro. De zorgkosten voor de medische evacuees worden per 1 juli 2022 vergoed via de RMO.

Transport medische evacuees

Voor de evacuatie van Oekraïense patiënten uit EU-buurlanden wordt gebruik gemaakt van een Europees matchingsysteem. Na acceptatie door het ontvangende land, wordt het transport vervolgens geregeld door het land waar de patiënt zich bevindt voor overplaatsing. Binnen de Europese Unie is afgesproken dat de kosten van transport voor het ontvangende land zijn. Hiervoor is een bedrag van acht miljoen euro geraamd.

Extra ondersteuning LOWAN en uitvoering

Via LOWAN (de door OCW gesubsidieerde ondersteuningsorganisatie voor het nieuwkomersonderwijs) worden scholen ondersteund om kinderen uit Oekraïne zo snel mogelijk les te kunnen geven. Het ministerie verhoogt de subsidie aan LOWAN-po (via de PO-Raad) en LOWAN-vo voor extra fte ondersteuning.

Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten

Dit betreft een compensatie voor zittende Oekraïense studenten in het studiejaar 2021–2022 in het ho en mbo. Deze compensatie loopt via instellingen en bedraagt maximaal 1.000 euro (betreft de kosten voor leefgeld en studie, bedrag conform Nibudnorm) per student per maand

voor in beginsel drie maanden (maart–mei 2022). Dit wordt via een subsidieregeling aan instellingen uitgekeerd.

Toelichting Nieuwkomersonderwijs

Nieuwkomers uit Oekraïne in zowel het primair als het voortgezet onderwijs komen in aanmerking voor de nieuwkomersbekostiging (po circa 11.000 euro per jaar, vo circa 12.300 euro per jaar). Op basis van beschikbare cijfers dient naar verwachting voor 18.000 nieuwkomers met leerplichtige leeftijd nieuwkomersonderwijs georganiseerd te worden. Dit budgettaire beslag geldt voor de periode van 1 maart 2022 tot 16 juli 2022 (einde schooljaar).

Toelichting Ambulante begeleiding

Een aantal van de Oekraïense leerlingen komen nog op reguliere scholen terecht. Deze scholen hebben vaak niet de expertise om een nieuwkomersleerling les te geven zoals een nieuwkomersschool dat wel heeft. Ambulante begeleiding vanuit de nieuwkomersscholen voor deze reguliere scholen zorgt ervoor dat ook reguliere scholen expertise tot hun beschikking hebben. Het gaat hierbij om 2 fte voor 15 van de 25 veiligheidsregio's. De middelen worden in overleg met de PO en VO raad ingezet en zijn beschikbaar voor een jaar.

Toelichting Leerlingenvervoer

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het inrichten van leerlingenvervoer. Nieuwkomersonderwijs wordt zo veel als mogelijk centraal georganiseerd, waardoor de afstand tussen opvanglocaties en de onderwijsinstellingen kan toenemen. Daarom worden gemeenten gesteund in het organiseren van leerlingenvervoer voor nieuwkomersonderwijs. Dit betreft een eenmalige decentrale uitkering voor de periode 1 maart 2022–16 juli 2022 (exclusief schoolvakanties).

Gelijkstelling voorzieningenniveau ontheemden aan asielzoekers

Ontheemden hebben recht op hetzelfde voorzieningenniveau als asielzoekers. De Regeling Medische zorg Asielzoekers (RMA) bevat op bepaalde onderdelen een bredere dekking dan het basispakket. Het voorzieningenniveau gelijkstellen leidt naar verwachting tot extra zorgkosten. Tot en met het tweede kwartaal van 2022 worden deze geraamd op 3,2 miljoen euro. Dit kan budgettair verwerkt worden zodra het uitvoeringscontract gereed is.

Toelichting Tijdelijke onderwijshuisvesting

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het regelen van voldoende onderwijshuisvesting. Het plan is om de middelen via een SPUK aan gemeenten te verstrekken. Uitgangspunt is dat gemeenten zelf de kosten voorschieten en achteraf vergoed krijgen op basis van gerealiseerde kosten, hierbij geldt een maximum bedrag per leerling. De maatregel is bedoeld voor het huren van bestaande, soms in de vorm van noodlocaties die op een schoolplein kunnen worden bijgeplaatst, soms in de vorm van een externe locatie zoals tijdens corona ook wel is gedaan. Dit budgettaire beslag geldt voor de periode van 1 maart 2022 tot 16 juli 2022 (einde schooljaar). Onderuitputting op budget vloeit terug naar de schatkist.

Toelichting Veiligheidsregio's en GGD'en

Voor de bedrijfsvoering en kosten voor GGD en veiligheidsregio's en gemeenten met een coördinerende taak moet een systeem voor vergoeding worden opgericht. Het gaat om kosten die bij reguliere asielzoekers via COA worden gefinancierd. Hieronder vallen in principe de extra kosten voor regie en coördinatie (een deel van de coördinatie zit in de reguliere bekostiging) en eerste medische zorg en tolken (die niet al via een andere route gefinancierd worden). Om de 25 veiligheidsregio's in de periode van 9,5 maanden (half maart t/m december 2022) te kunnen ondersteunen is een bedrag van ca. 500.000 euro per maand per regio geschat, wat de 119 miljoen euro. maakt. Onderuitputting op budget vloeit terug naar de schatkist.

Oprichting DG OEK en NOO

Het kabinet heeft besloten tot oprichting van programma Directoraat-Generaal Oekraïense ontheemden (DG OEK) en de Nationale Opvang Organisatie (NOO). DGOek wordt belast met beleidscoördinatie, ondersteuning en planvorming ten behoeve van de opvang van Oekraïense ontheemden. De NOO heeft als taak om bij te dragen aan het realiseren van voldoende opvanglocaties en het beschikbaar stellen van de benodigde basisvoorzieningen. Voor de eerste zes maanden heeft dit een budgettaire beslag van 6,9 miljoen euro.

Subsidies NGO's tbv inzet Oekraïne

Voor de ondersteuning van de opvang van Oekraïense ontheemden is de hulp ingeroepen van verschillende NGO's. Vluchtelingenwerk Nederland is door JenV gevraagd om het particuliere hulpaanbod te coördineren en te faciliteren. De kosten hiervoor worden geraamd op 7,2 miljoen euro. Het Leger des Heils, Rode Kruis en TakeCareBNB helpen het Ministerie van Justitie en Veiligheid om op een veilige en zorgvuldige manier gebruik te kunnen maken van particuliere opvang, om mensenhandel en uitbuiting tegen te gaan en malafide huishoudens geen kans te geven. Voor deze opdracht is in twee fases 900.000 euro en 13,1 miljoen euro beschikbaar gesteld. Met deze middelen kan maximaal 32.250 ontheemden worden gekoppeld aan gasthuishoudens. Middelen die niet worden gebruikt vloeien terug naar de schatkist. Daarnaast ondersteunt het Rode Kruis de gemeentelijke opvanglocaties met uiteenlopende dienstverlening zoals Humanitaire Servicepunten, gespecialiseerd vervoer, hygiëne kits. De geraamde kosten voor laatst genoemde dienstverlening bedragen 12,8 miljoen euro.

Convertibiliteit Oekraïense hryvnia

Conform de raadsaanbeveling van de Europese Commissie heeft Nederland een regeling opgezet die Oekraïense ontheemden de mogelijkheid geeft om Oekraïens contante biljetten (hryvnia's) om te kunnen wisselen voor euro's. De regeling is op 15 juni jl. in werking getreden. Naar verwachting is een bedrag oplopend tot maximaal 23,25 miljoen euro nodig om de valuta te kunnen opkopen van GWK Travelex. In opdracht en op kosten van de Staat zal De Nederlandsche Bank de Oekraïense valuta, zodra de situatie dit toelaat, omwisselen bij de nationale centrale bank van Oekraïne waardoor het grootste deel van de uitgaven weer terugvloeit naar de Staat. In Nederland worden er, conform de raadsaanbeveling, geen transactiekosten in rekening gebracht. De uitvoeringskosten, onder andere transactiekosten en verwerkingskosten, worden geschat op 0,45 miljoen euro.

De Rijkdienst voor Identiteitsgegevens ontvangt een bijdrage voor haar werkzaamheden in verband met het registreren van ontheemden uit Oekraïne in de Basisregistratie Personen (BRP).

Meerkostenregeling gemeentelijke zorg

Als gevolg van de toestroom van Oekraïense ontheemden naar Nederland maken gemeenten extra kosten ten aanzien van de Wmo, Jeugdwet, Jeugdgezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek. Het kabinet heeft besloten om gemeenten te compenseren voor extra kosten in het jaar 2022 die zij ten aanzien van bovengenoemde taken maken. De compensatie wordt vastgesteld op basis van een raming gebaseerd op het daadwerkelijke aantal opgevangen Oekraïense ontheemden. De komende periode wordt de compensatie en verdeling, in overleg tussen het Rijk en VNG, nader uitgewerkt.

Realisatie van extra woningen

Voor de doorstroming van Oekraïense ontheemden van noodopvang naar reguliere huisvesting, zijn extra woningen nodig. In lijn met het programma Een thuis voor iedereen en het Woningbouwprogramma wordt vanuit de middelen voor de Woningbouwimpuls versneld ingezet op de transformatie van bestaande gebouwen en de bouw van nieuwe flexwoningen. Op basis van het aantal ontheemden dat langer in Nederland verblijft, worden deze kosten (deels) generaal gecompenseerd. Op langere termijn kunnen de woningen beschikbaar komen voor andere doelgroepen. Met deze aanpak wordt verdringing van andere woningzoekenden zoveel mogelijk voorkomen.

Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting

De taskforce biedt operationele uitvoeringsondersteuning aan gemeenten en andere woningmarktpartijen. Het betreft het zo snel mogelijk bijebrengen van vraag en aanbod, het inzetten van kennis en kunde bij gemeenten en het bevorderen van de besluitvorming over projecten. Deze taskforce vloeit voort uit de verkenning naar een tijdelijke uitvoeringsorganisatie.

Toelatingsexamens

Deze eenmalige uitgave voor noodsteun gaat uit van het faciliteren van toelatingsexamens voor 2.500 leerlingen eind juli en augustus 2022. Daarbij worden kosten gemaakt voor zaalhuur, surveillanten en laptopuur en een onvoorziene post van twintig procent. Dit is het maximum bedrag en kan nog naar beneden worden bijgesteld wanneer minder leerlingen deelnemen of de kosten lager uitvallen. In dat geval vloeit onderuitputting terug naar de schatkist.

Kinderopvangtoeslag

Het kabinet verbreedt de doelgroep van ouders die aanspraak kunnen maken op de kinderopvangtoeslag (KOT), zodat ook een ouder met een partner buiten de EU aanspraak kan maken op de KOT voor de opvang in Nederland, mits voldaan wordt aan de overige voorwaarden. Met deze maatregel kunnen ook Oekraïense ontheemden die gevlucht zijn met hun kinderen, maar waarvan de partner nog (noodgedwongen) in Oekraïne verblijft, aanspraak maken op KOT indien zij in Nederland gaan werken. Zodoende worden de uitgaven aan de KOT hoger inschat door de

instroom van ontheemden uit Oekraïne. De verwachting is dat de uitgaven in 2022 hierdoor 27,6 miljoen euro hoger uitkomen.

Budgettaire verwerking

Uw Kamer ontvangt hiertoe een (Incidentele) Suppletoire Begroting van de betreffende departementen.

Conclusie

Tot slot benoem ik wederom dat de ontwikkelingen op het gebied van migratie en aangrenzende werkvelden zich ten gevolge van de oorlog in Oekraïne razendsnel kunnen opvolgen, zowel op nationaal, Europees als internationaal niveau. Ik blijf mij, samen met mijn collega's, inspannen om uw Kamer tijdig en adequaat te blijven informeren.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg